

Moderný prístup k verejnému obstarávaniu

„Tvoje činy robia zmeny a ty sa musíš rozhodnúť, akú zmenu chceš.“

Jane Goodall

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je financovaný z Európskeho sociálneho fondu.

Obsah

1. Zelené verejné obstarávanie

- 1.1 Prínos zeleného verejného obstarávania
- 1.2 Možnosti aplikácie zeleného verejného obstarávania
- 1.3 Príklady úspešnej aplikácie zeleného verejného obstarávania v zahraničí
- 1.4 Zelené aktivity úradu
- 1.5 Ďalšie aktivity úradu v téme

2. Sociálne aspekty vo verejnom obstarávaní

- 2.1 Prínos sociálnych aspektov vo verejnom obstarávaní
- 2.2 Nástroje prispievajúce k úspešnej aplikácii sociálnych aspektov vo verejnom obstarávaní v zahraničí
- 2.3 Analýza sociálnych možností v oblasti verejného obstarávania na Slovensku
- 2.4 Ďalšie aktivity úradu v téme

3. Verejné obstarávanie inovatívnych riešení

- 3.1 Prínos verejného obstarávania inovatívnych riešení
- 3.2 Možnosti aplikácie verejného obstarávania inovatívnych riešení
- 3.3 Príklady úspešnej aplikácie verejného obstarávania inovatívnych riešení v zahraničí
- 3.4 Všeobecná metodika verejného obstarávania inovatívnych riešení
- 3.5 Ďalšie aktivity úradu v téme

Príhovor predsedu Úradu pre verejné obstarávanie

Úrad pre verejné obstarávanie (ďalej len „úrad“) má vo svojom „portfóliu“ mnoho činností, medzi ktoré môžeme radiť aj vzdelávanie subjektov pôsobiacich v oblasti verejného obstarávania. Už od nástupu do funkcie predsedu úradu som sa snažil a naďalej sa snažím presadzovať myšlienku profesionalizácie, v súvislosti s ktorou ide ruka v ruke aj potreba vzdelávania personálnych kapacít na strane vyhlasovateľov súťaží.

Som preto rád, že úrad sa pod mojím vedením nezaobera vzdelávaním len vo sfére klasickej právnej úpravy obsiahnutej v zákone o verejnom obstarávaní, ale aj problematikou tzv. udržateľného a strategického verejného obstarávania, ktoré je často akcentované aj zo strany Európskej komisie.

Kolegovia z odboru dohľadu a Inštitútu verejného obstarávania tak v nasledujúcom období, v rámci realizácie národného projektu **Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku**, financovaného z Operačného programu Efektívna verejná správa, a za účasti medzinárodnej organizácie OECD, bližšie priblížia inšpiratívne témy, akými sú zelené verejné obstarávanie, sociálne aspekty vo verejnom obstarávaní a verejné obstarávanie inovatívnych riešení.

Pevne verím, že aj takýmto spôsobom bude môcť byť úrad nápomocný a zároveň podnetnou cestou ukázať vyhlasovateľom súťaží, ale aj širšej odbornej verejnosti, menej známe aspekty vo verejnom obstarávaní.

JUDr. Miroslav Hlivák, PhD., LLM

predseda Úradu pre verejné obstarávanie

Miroslav Hlivák absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského, kde zložil aj rigoróznú skúšku. Ďalej absolvoval štúdium na The Nottingham Trent University, BIBS – vysoká škola, kde mu bol udelený akademický titul LLM. Zároveň úspešne obhájil na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte práva dizertačnú prácu a bol mu udelený akademický titul PhD. Dňa 14. 09. 2017 bol zvolený do funkcie predsedu Úradu pre verejné obstarávanie, ktorú zastáva dodnes.

„Všetci sme nositeľmi spoločnej zodpovednosti za to, ako bude naša krajina a životné prostredie vyzerat'. Účinná ochrana životného prostredia a krajiny bude spojená s nutnou zmenou nášho konzumného spôsobu života, so zameraním na znižovanie našej uhlíkovej stopy. Princíp udržateľnosti musí byť našou prioritou. Len takýmto prístupom vieme zabezpečiť dlhodobú ochranu prírodných zdrojov pre ďalšie generácie, ktorým odovzdáme krajinu, v ktorej sa oplatí žiť.

Ako riaditeľa odboru dohľadu ma preto veľmi teší, že sa Úradu pre verejné obstarávanie podarilo úspešne pripraviť a začať s implementáciou národného projektu „Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku“, ktorý sa v rámci aktivity č. 2 venuje udržateľnému a strategickému verejnému obstarávaniu. V rámci podpory zeleného verejného obstarávania si naši zamestnanci pre Vás pripravili viacero aktivít pozostávajúcich z organizovania školení, vydávania koncepčných, analytických a metodických dokumentov, ako aj vydávania tohto časopisu.

Verím, že táto publikácia Vám poskytne cenné tipy a rady, ako udržateľne a strategicky obstarávať, čím spoločne prispejeme k ekologickejšiemu Slovensku“.

Mgr. Tomáš Lepieš
riaditeľ odboru dohľadu

Zelené verejné obstarávanie je definované v Oznámení Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov KOM(2008) 400 s názvom Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie. **Stratégia Európa 2020 identifikovala zelené verejné obstarávanie ako jeden z kľúčových nástrojov na dosahovanie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. V akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo je považované za jeden z kľúčových politických nástrojov prechodu hospodárstva na tzv. obehový model a EÚ ho aktívne podporuje a presadzuje prostredníctvom politiky udržateľnej výroby a spotreby.** Na globálnej úrovni je podpora zadávania „zelených“ zákaziek v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja stanovenými v dokumente Agenda 2030 prijatom na úrovni Organizácie spojených národov.

Zelené verejné obstarávanie je proces, ktorým sa verejní obstarávatelia a obstarávatelia snažia obstarat' tovary, služby a stavebné práce so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v jeho celom životnom cykle v porovnaní s tovarmi, službami a stavebnými prácami s rovnakou primárnou funkciou.

Cieľom je prihliadať najmä na aspekty prispievajúce k plneniu energeticko-klimatických cieľov, vrátane konečnej a primárnej energetickej spotreby, t. j. nie len k minimálnej nákupnej cene. **Verejné obstarávanie takouto priateľskou cestou k životnému prostrediu vyžaduje snahu nepozerať sa len na krátkodobé ciele, ale zvažovať aj dlhodobé dopady každého obstarávaného predmetu zákazky na životné prostredie.**

Prínos zeleného verejného obstarávania

Medzi najvýznamnejšie benefity zeleného verejného obstarávania je možné zaradiť:

Environmentálne benefity:

- Ochrana neobnoviteľných zdrojov;
- Ochrana lesných ekosystémov;
- Zníženie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší;
- Zníženie odpadu;
- Zníženie znečisťovania vody;
- Zníženie spotreby energie;
- Udržateľné poľnohospodárstvo.

Sociálne a zdravotné benefity:

- Čistota miest a obcí;
- Zvýšenie zdravotného štandardu a kvality produktov;
- Zvýšenie zdravotného štandardu a kvality potravín;
- Zlepšovanie sociálnych a zdravotných podmienok práce;
- Zlepšovanie zdravia a kvality života ľudí.

Ekonomické benefity:

- Zníženie celkových nákladov verejného obstarávateľa a obstarávateľa;
- Podpora inovácií na trhu (eko-inovácie);
- Podpora konkurencieschopnosti produktov;
- Zníženie nákladov ostatných štátnych inštitúcií;
- Zlepšovanie služieb pre verejnosť.

Možnosti aplikácie zeleného verejného obstarávania

"Na zeleno" možno obstarávať široké spektrum produktov. NAP GPP III na obdobie rokov 2016 - 2020 definoval tzv. **prioritné produktové skupiny**, ktorými sú:

1. Kopírovací a grafický papier;
2. Kancelárske IT zariadenia (Počítače a monitory);
3. Zobrazovacie zariadenia (Tlačiarne, multifunkčné zariadenia, kopírovacie zariadenia);
4. Čistiace prostriedky a upratovacie služby;
5. Potraviny a stravovacie služby;
6. Vozidlá a dopravné služby (Cestná doprava);
7. Nábytok;
8. Textil;
9. Elektrina (Elektrická energia);
10. Administratívne budovy – projektovanie, výstavba a riadenie / Návrh, výstavba a správa kancelárskych budov;
11. Projektovanie, výstavba a údržba ciest;
12. Pouličné (verejné) osvetlenie.

Okrem týchto vyššie uvedených dvanástich produktových skupín Európska komisia ku dňu 28. 2. 2021 definuje environmentálne charakteristiky aj pre produktové skupiny: Elektrické a elektronické zariadenia používané v odvetví zdravotnej starostlivosti, Údržba verejných priestorov, Náterové farby, laky a vodorovné dopravné značenie, Zdravotechnické armatúry, Splachovacie záchody a pisoáre, Infraštruktúra odpadových vôd, Ohrievače vody, Dátové centrá, serverovne a cloudové služby.

Príklady úspešnej aplikácie zeleného verejného obstarávania v zahraničí

Medzi príklady úspešnej aplikácie zeleného verejného obstarávania možno uviesť nasledovné zákazky, ktorými sa verejní obstarávatelia a obstarávatelia môžu inšpirovať:

1. Verejný obstarávateľ Jihomoravský kraj v Českej republike obstarával ekologický papier, pričom požiadavkou bolo, aby bolo bielenie papiera prevádzané ekologicky, t. j. bez použitia elementárneho chlóru. Ďalšou požiadavkou bolo, aby bol papier založený na báze primárneho vlákna pochádzajúceho zo zákonne alebo udržateľne obhospodarovaných zdrojov, čo mali uchádzači preukazovať predložením certifikátov (FSC alebo PEFC) alebo predložením akéhokoľvek iného rovnocenného dôkazu (ISO 9000, ISO 14000, EMAS, licencie FLEGT).

2. Ďalším príkladom dobrej praxe zeleného verejného obstarávania je obstarávanie ekologických počítačov vo Švédsku. Cieľom obstarávania bolo znížiť spotrebu energie, zvýšiť použitie recyklovaných plastov a vylúčiť použitie olova, ortuti a halogénových spomaľovačov horenia pri nových počítačoch. Počítače museli byť v súlade s najnovšou normou Energy Star pre energetickú účinnosť alebo ekvivalent, nesmeli obsahovať olovo, ortuť, PVC a halogénové spomaľovače horenia v súlade so smernicou č. 2002/95/ES. Obstarávané počítače museli mať o 20% lepšiu typickú spotrebu elektrickej energie (TSEE) než kritériá Energy Star a taktiež museli obsahovať aspoň 10% recyklovaných plastov. Všetky monitory museli spĺňať najnovšie environmentálne kritériá a kritériá použiteľnosti podľa certifikačnej schémy TCO Development (TCO Display 5) alebo ekvivalent.

Medzi pozitívne vplyvy na životné prostredie možno jednoznačne zaradiť:

- nižšiu spotrebu elektrickej energie;
- obmedzenie použitia potenciálne škodlivých látok, ako napríklad olovo, kadmium a ortuť;
- zníženie produkcie emisií oxidu uhličitého.

3. Ako ďalší príklad dobrej praxe zeleného verejného obstarávania, ktorým je možné sa inšpirovať, možno uviesť obstarávanie servisných vozidiel v Slovinsku. Všetky vozidlá museli spĺňať normu pre emisie EURO 5 (v súčasnosti je už platná norma pre emisie EURO 6d) alebo rovnocennú normu. Maximálne emisie CO₂ mali siahť od 115 g/km pre malé autá po 180 g/km pre minibusy.

Uplatnenie hodnotenia prevádzkových nákladov počas životnosti (LCC), ako súčasť kritérií pre hodnotenie ponúk na jednej strane a určenie požiadaviek pre maximálne úrovne emisií CO₂ na druhej strane, viedlo k tomu, že dodávatelia servisných vozidiel predkladali ponuky pre vozidlá s nižšími emisiami CO₂. Výsledok zohľadňovania emisií CO₂ a iných znečisťujúcich látok bol vidieť v poklese emisií CO₂ od 3g/km po 45 g/km na vozidlo, podľa konkrétnej časti zákazky.

Zelené aktivity úradu

Úrad uplatňuje postupy, pri ktorých sa snaží eliminovať environmentálny dopad tovarov, služieb a stavebných prác pomocou uplatňovania environmentálnych požiadaviek. Úrad tieto aktivity realizuje ako prevenciu vo forme opatrení zameraných na znižovanie znečisťovania životného prostredia.

Úrad sa snaží aplikovať environmentálne požiadavky vo všetkých zložkách, a to najmä:

- používaním ekologických hygienických produktov bez chemikálií zaťažujúcich životné prostredie a používaním údržbových produktov bez obsahu fosfátov;
- uplatňovaním konceptu minimálneho odpadu ekologickou likvidáciou odpadu, elektro - odpadu a vyradeného majetku;
- triedením odpadu, neplytvaním vodou;

- používaním elektrospotrebičov najvyššej triedy energetickej účinnosti;
- používanie úsporných žiaroviek a žiariviek;
- servírovaním jedla a nápojov v opakovane použiteľných nádobách a podnosoch bez dodatočných jednorazových papierových servítkov a používaním nádob na vodu z vodovodného kohútika;
- využívaním ekologických kancelárskych produktov z recyklovaných materiálov a používaním recyklovateľných tonerov;
- v prípade tlače vzdelávacích a propagačných materiálov používaním ekologických papierov s certifikátmi alebo akýmkoľvek inými dokladmi preukazujúcimi výrobu technológiou šetrnou k životnému prostrediu.

Zároveň úrad kladie dôraz na energetickú účinnosť, zachovanie prírodných zdrojov a znižovanie emisií CO₂, čo sa mu podarilo dokázať aj obstaraním elektromobilu. Detailné informácie o realizácii tohto obstarávania možno nájsť v dokumente [Ako sme obstarali elektromobil](#), ktorý je zverejnený na webovom sídle úradu.

Ďalšie aktivity úradu v téme

Úrad sa v roku 2020 podieľal na príprave **Metodiky k čistiacim prostriedkom a upratovacím službám**, na ktorej spolupracoval spolu so zástupcami Ministerstva životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) a Slovenskej agentúry životného prostredia (ďalej len „SAŽP“).

V súčasnosti prebiehajú, v rámci spolupráce úradu so zástupcami MŽP SR a SAŽP, práce na príprave nového **Národného programu pre zelené verejné obstarávanie do roku 2030**.

Úrad plánuje v národnom projekte v spolupráci s OECD zrealizovať **workshop** pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov, ktorý bude zameraný na podporu využívania zeleného verejného obstarávania na Slovensku.

Zároveň úrad plánuje prípravu ďalšej série **školení** pre verejných obstarávateľov, obstarávateľov a odbornú verejnosť v oblasti zeleného verejného obstarávania, ktoré budú zamerané na produktovú skupinu čistiace prostriedky a upratovacie služby.

V rámci realizácie ďalších projektových aktivít úrad vydal [praktickú metodickú príručku](#) s názvom: „Ako nakupovať ekologické čistiace prostriedky?“ Hlavným cieľom metodической príručky je poskytnúť vyhlasovateľom súťaží návod ako ekologicky nakupovať čistiace prostriedky a upratovacie služby, nakoľko zohľadnenie environmentálnych aspektov vo verejnom obstarávaní tejto produktovej skupiny má veľký ekologický potenciál práve v súvislosti so znižovaním negatívnych dopadov na životné prostredie.

V rámci realizácie národného projektu úrad plánuje vytvoriť aj **ďalšie metodické príručky**, ktoré budú reflektovať vybrané témy v rámci zeleného verejného obstarávania.

„SPOLOČNOSŤ je obrazom ľudí, ktorí ju tvoria a štát má veľkú moc ovplyvňovať správanie a postoje ľudí, ktorí sú súčasťou spoločnosti.

Sociálne verejné obstarávanie poskytuje štátu jedinečnú príležitosť a vkladá mu do jeho rúk účinný nástroj, ktorým má šancu vyvolať významné pozitívne zmeny v našej spoločnosti.

Avšak štát nemôže zostať nečinne stáť a zotrvávať len v pozícii pozorovateľa týchto zmien. Štát by mal byť predovšetkým ukážkovým vzorom a priekopníkom v ich uplatňovaní a zodpovedným kapitánom, ktorý navedie a nasmeruje spoločnosť správnym smerom, pretože mu na jeho ľuďoch záleží.

Sociálne verejné obstarávanie je teda príležitosťou, ako môže štát a jeho inštitúcie prostredníctvom tých, ktorým za svoje služby, tovary, či práce platí, získať aj niečo naspäť a prispieť tak k zabezpečeniu zvýšenia kvality života ľudí, ktorí to skutočne potrebujú. Ľuďom, ktorí sa vplyvom určitých okolností mohli ocitnúť v nepriaznivej životnej situácii, alebo prišli o svoju prácu, avšak potrebujú sa opäť zaradiť do pracovného života, pretože majú svoje rodiny, o ktoré sa musia starať, ľuďom, ktorí nemajú dost fyzických alebo psychických síl, aby si sami pomohli a sú odkázaní na pomoc druhých, ľuďom, ktorí by si možno aj napriek sťaženým podmienkam dokázali a chceli pomôcť sami, avšak stále narážajú na isté, pre nich neprekonateľné bariéry, ľuďom, ktorí robia všetko preto, aby si udržali svoju prácu, ktorú vykonávajú poctivo, no ocitli sa, žiaľ, až na konci dodávateľského reťazca, ľuďom, ktorí pracujú možno v menej atraktívnych, no pre nás všetkých potrebných odvetviach a službách, avšak pracujú často nad rámec svojich fyzických možností a za neúmernú plácu, často aj v ohrození svojho zdravia, ľuďom, ktorí sa, nie vždy vlastným pričinením, ocitli na okraji spoločnosti a potrebovali by od života druhú šancu, ľuďom, ktorí zvažujú budúce povolanie, no nevedia sa rozhodnúť, ľuďom, ktorí by chceli pracovať, ale nemajú dostatok praktických skúseností, ľuďom, ktorí, sa chceli, a samozrejme mali na to právo, isté obdobie svojho života venovať výchove svojich detí, ľuďom, ktorí si už svoju službu štátu odslúžili a starali sa o štát, no dosiahli svoj vek a je čas, aby sa teraz štát postaral o nich, pretože si to zaslúžia.

Skúsme teda spoločne a zodpovedne tento „bezplatný“ nástroj využívať v čo najväčšej možnej miere a najlepšie ako vieme, veď predsa každá dobrá zmena sa počíta“.

Mgr. Jaroslav Lexa

podpredseda Úradu pre verejné obstarávanie a riaditeľ Inštitútu verejného obstarávania

Sociálne aspekty vo verejnom obstarávaní

Sociálne verejné obstarávanie ako pojem nemá legálnu definíciu. Vo svojej podstate predstavuje **obstarávanie, ktoré v sebe zahŕňa jeden alebo viacero sociálnych hľadísk**, cieľom ktorých je dosiahnuť taký pozitívny sociálny efekt, výsledkom ktorého môže byť napr. zlepšenie možnosti uplatnenia vybraných

znevýhodnených skupín na trhu práce, podpora malého a stredného podnikania, podpora vzdelávania, zlepšenie dostupných služieb a tovarov pre zdravotne znevýhodnené osoby a iné. Môžeme teda povedať, že ide v podstate o klasické verejné obstarávanie, ktoré je obohatené o tzv. bonus v podobe sociálneho hľadiska.¹

Slovenská republika, ako členský štát Európskej únie, participuje na dosahovaní nastavených cieľov a strategických bodov, a preto s účinnosťou od januára 2020 zaviedla **povinnú „kvótu“ vyžadovania tzv. sociálnych nákupov v praxi**. Verejní obstarávatelia a obstarávatelia sú povinní od začiatku roka 2020 uplatniť tzv. sociálne hľadisko v rozsahu 6 % zrealizovaných podlimitných a nadlimitných zákaziek.

Napriek absencii legálnej definície sociálneho verejného obstarávania, sa zákonodarcia rozhodol vysporiadať s pojmom sociálne hľadisko, ktorého definíciu zakotvil v § 2 ods. 5 písm. p) zákona o verejnom obstarávaní. Zákonná úprava pojmu sociálne hľadisko sa obmedzuje len na výpočet cieľov, ku ktorým môže smerovať. Samotné prostriedky, resp. inštitúty, prostredníctvom ktorých sa dané ciele môžu dosiahnuť, nie sú obsiahnuté na jednom mieste, ale naprieč celým zákonom o verejnom obstarávaní, čo môže byť pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov neprehľadné. Môže to taktiež spôsobiť problémy, spočívajúce v tom, že nemusí byť na prvý pohľad zrejmé ako dané sociálne hľadisko skutočne zrealizovať.

Napriek uvedenému je možné konštatovať, že zákon ponúka relatívne široké spektrum nástrojov, ktorých aplikácia nie je až tak náročná, a to napr. prostredníctvom uplatnenia inštitútu vyhradenia zákaziek, rozdelenia zákaziek na časti, priamych platieb dodávateľovi a iné.

Prínos sociálnych aspektov vo verejnom obstarávaní

Sociálne verejné obstarávanie má veľmi rozsiahlu oblasť implementácie.

Aplikácia sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní môže viesť k pozitívnemu sociálnemu vplyvu plnenia predmetu zákazky a v tom sú jeho priority, ktoré identifikujeme v nasledovných oblastiach:

- podpora pracovných príležitostí v mieste realizácie zákazky dlhodobo nezamestnaných a starších osôb, pracovné príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím;
- zlepšenie sociálneho postavenia marginalizovanej alebo inak sociálne vylúčenej alebo znevýhodnenej časti obyvateľstva v rámci regiónu;
- podpora dôstojnej práce, kde prioritnú úlohu zohráva množstvo atribútov, napr. dodržiavanie sociálnych a pracovných práv, bezpečnostných pravidiel a zákonov, sociálny dialóg;

¹* Sociálne hľadisko podľa § 2 ods. 5 písm. p) zákona o verejnom obstarávaní je taký aspekt súvisiaci s predmetom zákazky, ktorý môže viesť k pozitívnemu sociálnemu vplyvu 26a) plnenia predmetu zákazky, najmä k vytvoreniu alebo podpore tvorby pracovných príležitostí, dôstojným, spravodlivým a uspokojivým pracovným podmienkam nad rámec zákonom vyžadovanej povinnosti ich zabezpečenia, začleneniu znevýhodnených, ohrozených alebo vylúčených osôb a skupín osôb do spoločenských vzťahov a zjednodušeniu ich prístupu na trh práce, zvýšeniu dostupnosti a použiteľnosti tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne postihnuté osoby, etickému

a spravodlivému obchodovaniu, zabezpečeniu rastu ekonomiky založenej na vedomostiach a inováciách, udržateľnosti zdrojov a sociálnej a územnej súdržnosti, k zvyšovaniu zodpovednosti dodávateľov vo vzťahu k záujmom spoločnosti, najmä integrovaním sociálne prospešných aktivít do činnosti dodávateľa a spoluprácou s jeho činnosťou dotknutými subjektmi alebo zmierňovaním dôsledkov ekonomického a sociálneho zaostávania najmenej rozvinutých okresov.

- sociálna ochrana a primerané mzdové ohodnotenie, akceptácia antidiskriminačného zákona – boj proti diskriminácii (vek, zdravotné postihnutie, rasa, náboženské vyznanie, sexuálna orientácia a pod.);
- podpora sociálneho začleňovania marginalizovaných skupín a osôb so zdravotným postihnutím - rovnaké príležitosti pre každého;

- sociálna integrácia vrátane hendikepovaných ľudí predstavujúca rovnaký prístup k možnostiam obstarávania pre firmy, vlastními ktorých sú osoby z etnických či menšinových skupín, alebo zamestnávajúce osoby sú zo spomínaných skupín;
- podpora zjednodušeného prístupu pre všetkých, nad rámec zákonom vyžadovanej povinnosti, ako napr.: technické riešenie stavieb uplatňujúce bezbariérový prístup osobám so zdravotným postihnutím do verejných budov, verejných dopravných prostriedkov alebo vývoj informačných systémov prístupných aj slabozrakým, resp. nevidiacim;
- zohľadňovanie kritéria udržateľnosti vrátane problematiky etického obchodovania v technickej špecifikácii predmetu zákazky a v podmienkach zákazky.

Sociálne verejné obstarávanie môže zohľadňovať národné, regionálne alebo miestne sociálne priority, s čím súvisia ďalšie výhody (sociálneho VO):

- možnosť začleňovania do spoločnosti tých obyvateľov obce, mesta, regiónu, ktorí sú dlhodobo sociálne vylúčení, alebo sociálnym vylúčením ohrození;
- motivácia k legálnemu zamestnávaniu a etickému obchodovaniu s cieľom pomôcť svojmu regiónu;

- predchádzanie nekalej súťaži pri nelegálnom zamestnávaní;
- podpora regionálnych malých a stredných podnikateľov i živnostníkov stanovením takých transparentných podmienok, ktoré zabezpečia jednoduchší prístup k verejnému obstarávaniu, napr. zabezpečením, že rozsah zákazky nebude prekážkou účasti malým a stredným podnikateľom;
- realizácia obchodných aktivít smerujúcich k zmierňovaniu dôsledkov ekonomického a sociálneho zaostávania málo rozvinutých okresov.

Zahrnutím sociálneho hľadiska do verejného obstarávania môžu verejní obstarávatelia významnou mierou prispieť k dosiahnutiu sociálnych cieľov vo verejnom obstarávaní, čo má nezanedbateľný vplyv na skvalitnenie riešenia celospoločenských problémov a tiež na dosiahnutie sociálnych cieľov Európskej únie a jej členských štátov.^{2*}

2* <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/cb70c481-0e29-4040-9be2-c408cddf081f>

Nástroje prispievajúce k úspešnej aplikácii sociálnych aspektov vo verejnom obstarávaní v zahraničí

V oblasti implementácie sociálnych hľadísk do verejného obstarávania je pre Slovenskú republiku kľúčové vytvoriť také kognitívne nástroje, ktoré budú v oblasti sociálneho cítenia inšpirovať odbornú verejnosť k ich využívaniu v praktickej oblasti.

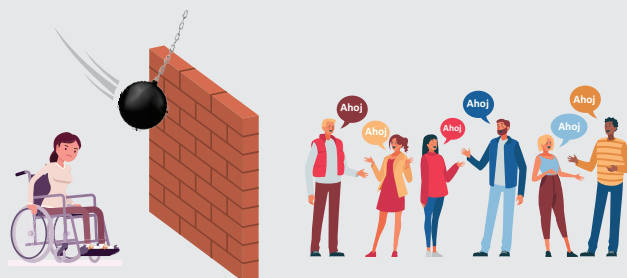
Sociálne hľadisko vo verejnom obstarávaní v Slovenskej republike je doposiaľ veľmi málo využívané. Z dotazníkového prieskumu, ktorý bol realizovaný na úrovni odborníkov úradu a na úrovni zamestnancov obstarávateľských subjektov, vyplynul fakt, že najväčším problémom, súvisiacim s nedostatočnou aplikáciou vo verejnom obstarávaní, je nevedomosť o existencii sociálneho hľadiska a nevedomosť o potrebe aplikovania sociálneho hľadiska v procese verejného obstarávania. Respondenti z radov zamestnancov obstarávateľských subjektov nevedeli definovať sociálne hľadisko, a teda ho ani nemôžu implementovať. Je nevyhnutné vypracovať odborné metodické príručky, koncepcné a strategické dokumenty, v ktorých budú publikované postupy a návody ako správne aplikovať sociálne hľadisko do verejného obstarávania. Tiež je potrebná realizácia vzdelávacích podujatí vo forme odborných prednášok a workshopov za účelom získania vedomostí v predmetnej oblasti.

Relevantný priestor pre efektívne využívanie sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní sa nachádza v postupoch niektorých analyzovaných zahraničných krajín. Zo zverejnených príkladov dobrej praxe bolo získané penzum skúseností, ktoré je možné následne aplikovať v praxi s cieľom čo najefektívnejšieho využitia sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní v podmienkach Slovenskej republiky.

Dôkladnou analýzou postupov verejného obstarávania v jednotlivých štátoch bolo vyhladávané také využitie aplikačných postupov v oblasti využívania sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní, ktoré by bolo možné aplikovať aj v Slovenskej republike a závery

je vo všeobecnej rovine možné zhrnúť nasledovne:^{3*}

- sociálne hľadisko vo verejnom obstarávaní prispieva k zlepšeniu dodržiavania národných alebo medzinárodných záväzkov smerujúcich k napĺňaniu cieľov sociálneho rozvoja;
- názorne ukazuje ako sa sociálne a ekonomické ciele môžu medzinárodne navzájom posilňovať;
- zadávanie zákaziek so sociálnym hľadiskom môže vytvoriť vyvážené hracie pole v zjednotenej Európe;
- sociálne verejné obstarávanie môže prispieť k rozvoju trhov so sociálne prospešnými výrobkami, a to tým, že dôjde k rozšíreniu súčasných trhov alebo sa vytvoria nové trhy pre sociálne zodpovedné tovary a služby;
- súčasný trh kladie vládam európskych krajín požiadavku sociálne zodpovedného konania;
- verejná intervencia často umožní ľahšie začlenenie hendikepovaných skupín do spoločnosti;

- vytvára tendenciu k vytvoreniu európskeho sociálneho modelu, ktorý v sebe zahŕňa určitý sociálny štandard poskytujúci rovnaké príležitosti, zákaz diskriminácie, sociálnu ochranu pre všetkých, sociálne začlenenie a sociálny dialóg;
- sociálne štandardy sú v súčasnosti považované za doplnkové piliere udržateľného rozvoja a stali sa srdcom pokroku európskej integrácie.

^{3*} <https://www.vssr.sk/odborny-clanok/socialne-aspekty-vo-verejnom-obstaravani-vseobecne-metodicke-usmernenie.htm>

<https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/zodpovedne-verejne-obstaravanie/materialy-na-stiahnutie-5d5.html>

Ak by sme chceli byť konkrétni, tak vo **Švédsku** realizovali prípravné konanie (podobne ako u nás prípravné trhové konzultácie), ktoré je otvorené všetkým potencionálnym verejným obstarávateľom. Vysvetlili požiadavky, podmienky, prekonzultovali technickú špecifikáciu, poskytli osnovu na vypracovanie ponuky.

V **Spojenom kráľovstve** zahájili online poradenstvo, ktoré sa týkalo možných otázok, s ktorými sa môžu malé a stredné podniky stretnúť. Verejní obstarávatelia online získajú odporúčania ohľadne spôsobu realizácie a zadávania verejnej zákazky. Poradenstvo je dostupné na webovom sídle a ustanovená skupina odborníkov udržiava pravidelný kontakt so záujemcami o danú zákazku a zároveň im priebežne poskytuje odporúčania k postupu, ktorý je treba zachovať.

Ďalším spôsobom, ako zlepšovať prístup k uplatňovaniu sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní, je spolupráca medzi verejnými obstarávateľmi, resp. obstarávateľmi. V **Dánsku** pripravujú školiace programy a semináre pre všetkých dodávateľov. Komentujú jednotlivé kroky a dokumentáciu, ktorú treba spracovať tak, aby aj malé a stredne veľké podniky mali dostatočné informačné zdroje pred podaním ponuky.

Vo **Francúzsku** bol odborníkmi vypracovaný postup sociálne zodpovedného zadávania verejných zákaziek. Tento postup následne interpretovali na školení, kde zároveň analyzovali, vyhodnocovali a komentovali prijaté zákazky s poukázaním na silné i slabé stránky a na možnosti doplnenia údajov.

Všetky vyššie spomínané **štáty**^{*4} majú spoločného menovateľa, a tým je **edukácia**, ktorá by mohla byť optimálnou metódou a inšpiráciou pre verejných obstarávateľov, ako na online platforme získať čo najviac praktických rád a konkrétnych postupov pri zadávaní sociálneho hľadiska do verejného obstarávania na Slovensku. Flexibilita odborného tímu by organizáciám a verejným obstarávateľom pomohla pochopiť potrebné kroky na organizačnej a procesnej úrovni tak, aby sa zlepšilo zadávanie verejných zákaziek s aplikovaním sociálneho hľadiska a aby bol dosiahnutý trvalo udržateľný rozvoj zadávania verejných zákaziek so sociálnym hľadiskom.

Analýza sociálnych možností v oblasti verejného obstarávania na Slovensku

Z dlhodobého hľadiska je pre Slovenskú republiku kľúčové, aby sa do verejného obstarávania implementovali sociálne hľadiská, a práve preto je potrebné vytvoriť a zabezpečiť také nástroje, ktoré budú inšpirovať odbornú verejnosť k ich využitiu a uplatneniu v procese verejného obstarávania.

Keďže má sociálne hľadisko vo verejnom obstarávaní najširšiu oblasť implementácie, bolo nevyhnutné, aby úrad identifikoval nielen problémy súvisiace s jeho aplikáciou vo verejnom obstarávaní, ale aj rôzne možnosti, prístupy a spôsoby jeho aplikovania v praxi. Uvedené sa podarilo uskutočniť prostredníctvom [Analýzy sociálnych možností v oblasti verejného obstarávania na Slovensku](#).

Výsledky tejto analýzy sú podkladom pre prípravu takých nástrojov, ktoré aplikáciu sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní zjednodušia a vysvetlia v takej podobe, aby bola pre obstarávateľské subjekty čo najzrozumiteľnejšia a motivovala ich aplikovať sociálne hľadisko v čo najvyššej možnej miere, a nie len zákonom o verejnom obstarávaní stanovenej kvóte.

K získaniu uvedených informácií bol určený, ako hlavný nástroj analýzy, dotazníkový prieskum. V rámci tejto aktivity bolo formou dotazníkov zmapované aplikovanie sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní v slovenských podmienkach, a to v dvoch rovinách:

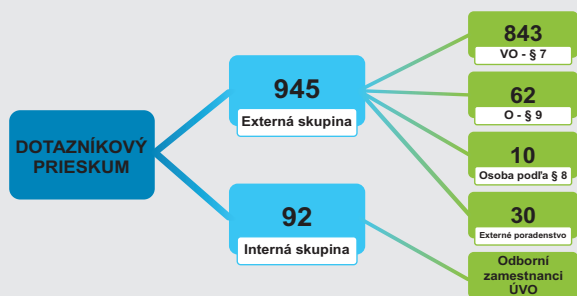
- zmapovanie skúseností zamestnancov obstarávateľských subjektov;
- zmapovanie skúseností odborníkov úradu.

^{4*} https://sovz.cz/wp-content/uploads/2016/08/z_socialni-nakupovani-pruvodce-zohlednovanim-socialnich-hledisek-pri-zadavani-verejnych-zakazek.pdf

https://sovz.cz/wp-content/uploads/2016/08/z_asz-dobrepraxe-verejne-zakazky.pdf

<https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/cb70c481-0e29-4040-9be2-c408cddf081f>

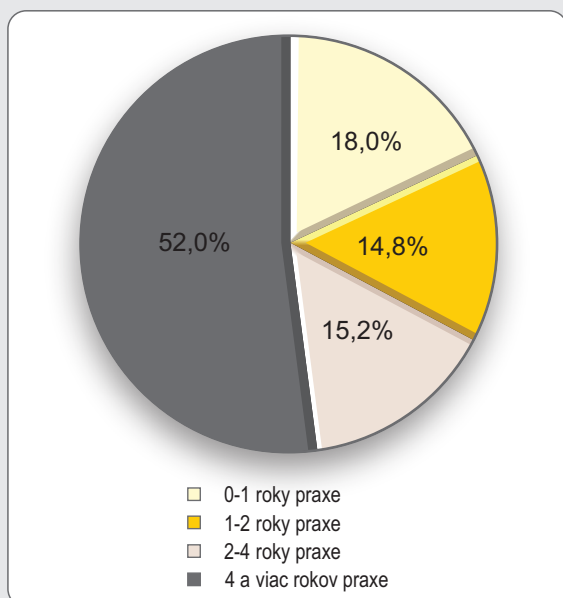
Zloženie cieľových skupín v rámci dotazníkového prieskumu bolo nasledovné:

Najdôležitejším **cieľom analýzy** bolo zmapovanie skúseností zamestnancov obstarávateľských subjektov s uplatňovaním sociálneho hľadiska na Slovensku, ktoré najreálnejšie odzrkadľujú, aké skutočnosti sa v súvislosti s aplikáciou sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní javia v praxi ako najproblematickejšie.

Z dotazníkového prieskumu, vykonaného na vzorke 945 zamestnancov obstarávateľských subjektov, zahŕňajúcej všetky samosprávne kraje na území Slovenskej republiky, vyplynulo, že 75,2 % (711) zamestnancov obstarávateľských subjektov nemá žiadnu skúsenosť s aplikáciou sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní a 24,8 % (234) zamestnancov obstarávateľských subjektov má skúsenosť s aplikáciou sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní.

Nižšie uvedený graf reflektuje na zamestnancov obstarávateľských subjektov, ktorí uviedli, že nemajú skúsenosť s aplikáciou sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní v nadväznosti na ich dĺžku praxe.

Zdroj: dotazníkový prieskum ÚVO

Skutočnosť, že až 52 % zamestnancov obstarávateľských subjektov s rokmi praxe 4 a viac, nemá žiadnu skúsenosť s aplikáciou sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní, je jednou z kľúčových informácií, ktorá bude mať zásadný vplyv pre vypracovanie ďalších dokumentov vychádzajúcich z analýzy.

Úrad zistil, že dĺžka praxe vo verejnom obstarávaní nehrá až tak dôležitú rolu, keďže ide o relatívne novú zákonnú povinnosť, a teda bude potrebné sústrediť sa na vzdelávanie v oblasti aplikácie sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní komplexne.

V analýze boli taktiež identifikované problémy súvisiace so sociálnym hľadiskom vo verejnom obstarávaní zo strany zamestnancov obstarávateľských subjektov.

Najčastejšie identifikovanými problémami, súvisiacimi s aplikáciou sociálnych hľadísk obstarávateľských subjektov, boli:

- nevedomosť o potrebe aplikovania sociálneho aspektu vo VO;
- nevedomosť o existencii sociálneho aspektu;
- nevedomosť o tom, aký aspekt je považovaný za sociálny;
- nedostatočné vedomosti o tom, akým spôsobom aplikovať sociálny aspekt.

V rámci analýzy bola 92 odborníkom úradu položená aj otázka, v čom vidia najväčší problém súvisiaci s nedostatočnou aplikáciou sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní. Odborníci úradu mali v rámci otázky možnosť vybrať viacero možností, ktoré z hľadiska ich skúseností z praxe považujú za problematické.

Ako najčastejšie problémy súvisiace s aplikáciou sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní – odborníci úradu identifikovali:

- administratívnu záťaž;
- nevedomosť o existencii sociálneho aspektu;
- nevedomosť o potrebe aplikovania sociálneho aspektu v procese VO;
- nedostatočné informácie súvisiace s aplikáciou soc. aspektu (školenia, metodika, príklady);

- nedostatočné vedomosti o tom, aký aspekt je považovaný za sociálny;
- nedostatočné vedomosti o tom, ako aplikovať sociálny aspekt v určitej, konkrétnej oblasti.

Toto boli základné informácie z analýzy, ktoré ukázali, v čom spočívajú problémy s aplikáciou, resp. aj neaplikáciou sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní a potvrdili, že osvetová činnosť o sociálnych hľadiskách a komplexné vzdelávanie v tejto oblasti musí byť v rámci realizácie národného projektu kľúčové. Kompletná analýza sa nachádza na webovom sídle úradu.

Ďalšie aktivity úradu v téme

Úrad podporuje verejných obstarávateľov a obstarávateľov nielen legislatívne a metodicky, ale predovšetkým prostredníctvom [online platformy](#) s cieľom zabezpečenia bezproblémovej a efektívnej implementácie sociálnych hľadísk do implementačnej praxe v rámci podpory a rozvoja verejného strategického obstarávania v Slovenskej republike.

Ďalším krokom po analýze bolo v rámci národného projektu vypracovanie [Stratégie pre sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní na Slovensku 2021 – 2025](#). Predmetný dokument vychádza z analýzy a dáva si za cieľ najmä identifikovať najoptimálnejšie spôsoby a oblasti kde a ako implementovať sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní na Slovensku, resp. identifikovať oblasti, na ktoré je potrebné v rámci národného projektu pripraviť špecifické príručky.

V priebehu realizácie národného projektu budú taktiež vypracované **špecifické príručky, zborník príkladov dobrej praxe a iné dokumenty**, ktoré pomôžu zorientovať sa odbornej verejnosti v tejto problematike.

Úrad plánuje pokračovať v **školeniach**, ktoré začal realizovať v roku 2020 na danú tému. Školenia budú rozdelené do rôznych úrovní, a to pre začiatočníkov, kde sa bude venovať základným informáciám o sociálnych hľadiskách a ich používaní vo verejnom obstarávaní, pre mierne pokročilých, kde sa budú do väčšej hĺbky rozoberať jednotlivé sociálne hľadiská

a spôsob ich aplikácie vo verejnom obstarávaní a pre pokročilých, ktorí už v danej problematike sú zorientovaní, avšak potrebujú si prehĺbiť svoje nadobudnuté vedomosti najmä príkladmi používania sociálnych hľadísk v praxi.

V rámci posilnenia efektívnosti edukačného procesu v oblasti sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní úrad plánuje zorganizovať „veľký“ **workshop** pre verejných obstarávateľov, ako aj odbornú verejnosť s medzinárodnou účasťou OECD, ktorý má prispieť k výmene skúseností medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ.

Povedomie o sociálnych hľadiskách, resp. oblastiach je potrebné neustále zvyšovať a jedným z efektívnych spôsobov je aj **spolupráca s rôznymi inštitúciami**, ktoré môžu adresnejšie identifikovať problémy týkajúce sa sociálnych hľadísk. V rámci analýzy boli z uvedeného dôvodu identifikované niektoré inštitúcie, s ktorými by úrad mohol v rámci plnenia cieľov projektu spolupracovať a hlbšie rozvíjať témy, ktoré sa z hľadiska analýzy javia ako najproblematickejšie, či už sa týkajú povedomia zamestnancov obstarávateľských subjektov o sociálnych hľadiskách, ich aplikácie alebo foriem vzdelávania o sociálnych hľadiskách. Ide napríklad o **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Inštitút pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zdravotným postihnutím** a pod.

Uvedené inštitúcie sú potencionálne, príkladmo uvedené subjekty na spoluprácu, keďže problematika sociálnych hľadísk je veľmi rozsiahla a jednotlivé inštitúcie môžu byť nápomocné pri rôznych oblastiach sociálnych hľadísk a v priebehu projektu sa môže vyskytnúť problematika, pre ktorú bude vhodnejšia aj iná inštitúcia na spoluprácu, ako uvedené subjekty.

„Verejné obstarávanie, tak ako každá oblasť, podlieha istému vývoju. Progresívny vývoj ide ruka v ruku s inováciami. Tento uhol pohľadu v súkromnom sektore je dávno zaužívaný a je nevyhnutné, aby si aj predstavitelia štátu tento typ zmýšľania čo najviac osvojili.

V našom prípade sa jedná o vyhlasovateľov súťaží, konkrétne činnosť ich samotných zamestnancov, ktorá je nevyhnutnou súčasťou pre rozvoj inovatívnych riešení, a tak umožnením ďalšieho napredovania oblasti verejného obstarávania. Je preto potrebné, aby tímy ľudí u jednotlivých nákupcov menili svoj uhol pohľadu a štýl myslenia, akým chcú daný nákup zrealizovať.“

Ing. Patrik Kollár
riaditeľ odboru projektov

Verejné obstarávanie inovatívnych riešení

Základnou, resp. bežnou „kotvou“ sťahujúcou príležitosť pre inovatívny charakter nadol vo verejnom obstarávaní, je orientovanie sa tak ako vždy, na najnižšiu cenu. Kvalitatívny aspekt, náklady životného cyklu daného tovaru, služby či práce, prípadne iné benefity, ktoré so sebou inovatívne verejné obstarávanie prináša, tak ostáva v úzadí.

Čo si teda pod pojmom inovácie, resp. inovatívne verejné obstarávanie možno predstaviť? Ide o **zavedenie nového alebo významne zlepšeného výrobku, služby alebo procesu, ktorý môže zahŕňať**

aj výrobný, stavebný alebo konštrukčný proces, novú marketingovú metódu alebo novú organizačnú metódu do podnikateľskej praxe, organizáciu pracovného prostredia alebo vonkajších vzťahov. Vyššie spomínané je legislatívnou definíciou obsiahnutou v rámci právnej úpravy zákona o verejnom obstarávaní.

V laickom konštatovaní možno zas uviesť, že ide o **hľadanie nových riešení, kvalitnejších a lepšie dizajnových stavieb a výrobkov, ktoré môžu so sebou priniesť užívateľský komfort a novú produktivitu na jednej strane, zatiaľ čo na druhej dochádza k redukcii nepriaznivého dosahu na životné prostredie a zvyšovaniu administratívnej efektivity pre laickú, ako aj odbornú verejnosť.**

Prínos verejného obstarávania inovatívnych riešení

Orgány verejnej a štátnej správy by sa mali usilovať, aby v súvislosti s aplikáciou verejného obstarávania prichádzalo k podpore inovácií. Nákup inovačných stavebných prác, služieb a výrobkov vplýva totiž na zvyšovanie kvalitnejšieho poskytovania verejných služieb, nižšiu spotrebu energie, nižšie náklady na životný cyklus a zároveň reflektuje na spoločenské výzvy a potreby, akými sú zdravie, mobilita, elektronická verejná správa, výstavba, nakladanie s odpadmi, či recyklácia.

Aplikovanie inovatívnych riešení, zodpovedajúcich potrebám trhu zo strany verejných služieb, môže následne umožniť **verejným obstarávateľom existovať bez nákladov za nepotrebné funkcie, bez závislosti od jedného dodávateľa a sústrediť sa na dlhodobšie potreby verejného sektora.**

Takéto inovatívne nakupovanie rovnako tak prispieva k čo najefektívnejšiemu využívaniu verejných finančných prostriedkov, ako aj k rozsiahlejším environmentálnym, hospodárskym a spoločenským prínosom z hľadiska nových nápadov. Spomínané má tak za následok akcelerovanie pre samotný hospodársky rast.

Treba spomenúť aj fakt, že obstarávanie inovácií ponúka príležitosti aj pre mikro, malé a stredné podniky, ktoré sú častokrát inovatívne a dostatočne prispôsobivé na to, aby splnili rôzne špecifické potreby verejných obstarávateľov. Obstarávaním inovácií tak dochádza aj k nepriamej pomoci pre tieto inovačné podniky, keď sa im takouto formou naskytá príležitosť nájsť podstatného zákazníka pre rýchlejšie uvedenie svojich inovácií na trh a získať tak návratnosť svojich investícií. Koniec koncov, ide o kosť našej ekonomiky z hľadiska jej štruktúry.

Možnosti aplikácie verejného obstarávania inovatívnych riešení

Zákon o verejnom obstarávaní určuje, v závislosti od limitu a typu obstarávaného tovaru, služby alebo práce, viacero možných spôsobov, inak povedané postupov, ako čo najefektívnejšie a najflexibilnejšie inovatívne obstarávať.

Pre účely verejného obstarávania inovatívnych riešení by sme preto radi vyzdvihli z ponúkaných **tri najvhodnejšie spôsoby** z nich a to:

1. Rokovacie konanie so zverejnením;
2. Súťažný dialóg;
3. Inovatívne partnerstvo.

Všetky tri vyššie uvedené sú v podmienkach Slovenskej republiky veľmi málo používané, resp. skoro vôbec. Ak ste napr. v zložitej technickej situácii, potrebujete si prispôbiť doposiaľ dostupné riešenia alebo pretaviť v rámci obstarávacieho procesu svoj návrh riešenia či inkorporovať inovatívny aspekt, využitie vyššie uvedených postupov je tým správnym riešením.

Vyhlasovateľom súťaží je tak zákonným spôsobom umožnené mať v procese verejného obstarávania väčší kontakt s trhom a zabezpečiť si tak dostatočne potrebné množstvo informácií, prípadne v súvislosti s inovatívnym

partnerstvom spojiť sily s príslušným subjektom pre vyvinutie a následnú kúpu tovaru, služby alebo práce s inovatívnym charakterom.

Zákon o verejnom obstarávaní, okrem týchto postupov, rovnako tak ponúka aj viacero „sekundárno“ podporných inštitútov, ktoré možno spolu s nimi využiť. Takými sú napr. dobre ciele predbežné trhové konzultácie, spoločné obstarávanie alebo delenie zákaziek na časti a pod.

Príklady úspešnej aplikácie verejného obstarávania inovatívnych riešení v zahraničí

Pri zmieňovaní verejného obstarávania inovatívnych riešení je potrebné uviesť, že je to relatívne málo prebádaná oblasť. Z tohto dôvodu preto bude okrem metodicko-školiacich činností na Slovensku nevyhnutné sa v čo najväčšej miere inšpirovať aj dobrou praxou zo zahraničia, predovšetkým z iných členských štátov Európskej únie, eventuálne vymieňať si na jednotlivých platformách informácie medzi jednotlivými členskými štátmi, či spojiť sily v prípade spoločného cezhraničného obstarávania.

Na ilustráciu možno uviesť nedávno odprezentovaný príklad dobrej praxe na videokonferencii, hosťujúcej Európskou komisiou dňa 13. 10. 2020, v rámci ktorej bol zo strany Technologickej agentúry **Českej republiky** prezentovaný prípad obstarávania systému pre spracovanie, analýzy a hodnotenie štatistických údajov pre energetický regulačný úrad.

Cieľom projektu bolo vytvoriť komplexný a užívateľsky prívetivý informačný systém pre reguláciu vrátane:

- úložiska dát;
- analytického modulu;
- integrovaného systému na štatistické spracovanie a vyhodnotenie údajov;
- komunikačného modulu;
- vedomostného modulu;
- procesného modulu.

Všeobecná metodika verejného obstarávania inovatívnych riešení

Za postup bolo zvolené inovatívne partnerstvo, v rámci ktorého bolo smerovanie nasledovné:
V prípravnej fáze, ktorá trvala 10 mesiacov, bolo stanovené nasledovné:

- Špecifikácia problému - komunikácia s orgánom štátnej správy;
- Rozhodnutie o druhu postupu verejného obstarávania;
- Vypracovanie referenčného rámca;
- Oznámenie o verejnom obstarávaní.

Následne bola začatá **prvá fáza** trvajúca 8 mesiacov, ktorá zahŕňala:

- Výber účastníkov konania: 3 účastníci;
- Rokovania so stranami o podmienkach referenčného rámca: 3 účastníci;
- Vyhodnotenie predložených návrhov: 3 návrhy;
- Výber dodávateľov návrhov riešení: Dodávatelia ostali 2 (jeden odstúpil zo súťaže).

Zadanie:

- Vytvoriť inovatívny návrh architektúry a dizajnu IS;
- Maximálna finančná alokácia pre 1 účastníka 11 540 EUR;
- Čas implementácie - spracovanie návrhov 3 mesiace.

Druhá fáza trvala 4 mesiace a zahŕňala nasledovné:

- Vyhodnotenie predložených návrhov: 2 návrhy - 2 účastníci;
- Rokovania o návrhoch: 4 rokovania;
- Ukončenie rokovaní a predloženie konečných návrhov;
- Výber dodávateľa;
- Maximálna finančná alokácia na projekt: 153 850 EUR;
- Zmluva uzatvorená na sumu: 150 000 EUR.

Posledná časť obstarávania už bola samotná implementácia, čo trvalo 24 mesiacov. Zadaním bola dodávka pilotne testovaného funkčného IS pripraveného na implementáciu.

Úrad si uvedomuje potrebu podporovať sekundárne politiky, medzi ktoré nepochybne patrí aj inovatívne obstarávanie. Ide o stále nedostatočne prebádanú oblasť, ktorá je relatívne mladá a z procesného pohľadu verejného obstarávania málo zaužívaná.

Z tohto dôvodu sa úrad tiež snaží priložiť ruku k spoločnému cieľu a pristúpil k vypracovaniu viacerých vlastných výstupov zameraných na propagáciu a metodické usmernenie vyhlasovateľov súťaží v oblasti inovatívneho obstarávania. Jedným z takýchto výstupov je aj nedávno publikovaná [všeobecná metodika verejného obstarávania inovatívnych riešení](#).

Jej „propagačný“, resp. poukazujúci obsah na možnosti spojené s takýmto typom obstarávania, usiluje o zlepšenie inovatívneho zmýšľania na Slovensku v rámci oblasti verejného obstarávania, a to v kontexte slovenskej, ako aj európskej legislatívy. Dokument taktiež akcentuje na to, aby proces verejného obstarávania nebol zameraný len na cenu, bežné postupy, ale aby aj spôsob, akým sa príslušné obstarávanie realizuje, vykazovalo čo najviac inovatívny charakter.

Tento metodicky zameraný dokument sa zameriava na tému verejného obstarávania inovatívnych riešení z viacerých hľadísk. V prvom rade, vyzdvihuje potrebnosť takéhoto typu obstarávania, teda možné benefity predovšetkým pre verejný sektor, vrátane hospodárskeho hľadiska pre súkromný sektor, najmä pre malé a stredné podniky, ktoré sú najpočetnejšie zastúpené v rámci našej ekonomickej štruktúry.

V druhom rade, predmetný dokument pojednáva o definícii a právnej úprave pojmu inovácia zakotvenej v právnom poriadku Slovenskej republiky, v zákone o verejnom obstarávaní. Následne sa svojím obsahom zameriava na vybrané, najvhodnejšie postupy pre aplikáciu verejného obstarávania inovatívnych riešení, a to z pohľadu ako slovenskej, tak aj európskej legislatívy. Medzi spomínané postupy boli vybrané

inovatívne partnerstvo, rokovacie konanie so zverejnením a súťažný dialóg.

V nadväznosti na postupy, dokument doplnkovo uvádza viacero užitočných zákonných inštitútov kombinovateľných s vyššie uvedenými postupmi. Medzi takéto patria napr. predbežné trhové konzultácie, ktoré z pohľadu významu radíme medzi najpodstatnejšie, ďalej ide napr. o delenie zákaziek na časti a pod.

Všeobecná metodika verejného obstarávania inovatívnych riešení sa taktiež dotýka okrem procesno-legislatívnej problematiky aj personálnej. A to hlavne o zmýšľaní samotných zamestnaneckých kapacít pri takomto obstarávaní. Nakoľko ide o zložitý, komplexný problém narážajúci na finančné, personálne a časové možnosti, uvádzame v rámci dokumentu aj niekoľko rád zosumarizovaných Európskou komisiou za posledné roky, spolu s platformami a informatívnymi portálmi, ktoré je vhodné v tejto oblasti využiť.

Zmieňovaný metodicko - propagačne orientovaný dokument tak pojednáva v dvoch primárnych rovinách. Prvá sa odohráva v ľudskej sfére, teda v myslení verejných obstarávateľov, konkrétne v ochote postupovať inak, zo začiatku aj ťažšie a skúšať nové spôsoby a postupy. Tá druhá je v rovine idey toho, čo a ako chceme, čo opäť nadväzuje na potrebnú znalosť trhu.

Ďalšie aktivity úradu v téme

Úrad, v rámci národného projektu popri publikovanej všeobecnej metodike zameranej na verejné obstarávanie inovatívnych riešení, plánuje do budúcnosti pripraviť aj **zborník príkladov dobrej praxe** zameriavajúci sa na skúsenosti s týmto typom obstarávania, a to zo zahraničia, ako aj z domova.

Zároveň úrad plánuje sériu **školení** pre verejných obstarávateľov, obstarávateľov a odbornú verejnosť v oblasti verejného obstarávania inovatívnych riešení.

Vydal: Úrad pre verejné obstarávanie, Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava

Vypracoval: projektový tím Aktivita č. 2 v rámci realizácie národného projektu Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku

Grafické úpravy: SlovenskaChranenaDielna.sk

Úrad pre verejné obstarávanie / www.uvo.gov.sk / #miroslavhlivak

Bratislava, február 2021